

DEBRECZEN

DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

12

Egyes évre
Félre
Negyedévre
Két hónapra
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
házasos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többezer
szavak alkú szerinti jutányos áron véletlen fel. Bá yegdíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Boldog új évet!

Debreczen, 1900, január 1.

Vajha ez üdvözlést oly értelemben tehetnők, hogy letűnt boldog év után, az új év is boldogságot hozna. De — fájdalom! — miként nem mondhatjuk, hogy boldogságot hozott a távozó év: nagyon lehet kételkedünk, hogy boldogságot hoz-e az új? . . .

A nagy társadalom alapját tevő legszűkebb társadalom — a családban, a kölcsönös szeretet, mint összeforrasztó érzés — a megelégedésben és békeségben talán megadhatta, megadhatja — adja is meg — jövőre is a kívánatos boldogságot; ha pedig a rész birja, — úgy következtethetnők, hogy a részekből álló nagy egész is birja azt . . . De bizony itt a természetes következtetés nem válik be; mert a nagy társadalom a rendes szabálytól nagyon eltérő szélsőségekben révedez — anyagi és erkölcsi tekintetben egyiránt; amelyek nem-hogy közlelégültséget és termékeny köz-békét teremtenének, hanem a közlelégel-
detlenségnek, köznyomornak és süjje-
désnek okozói.

Az új év határpontján az emberi lélek mint egy Jánusarc visszatekint a multba és előre néz a jövőbe, hogy következtetést vonva, meghatározza munkásságának irányát a célfelé, mely halandó, — de szabad akarattal felruházott emberre nézve nem lehet más, mint az **ön-erővel** érvényesítés, szűkebb

és tágabb körben. Ez az erkölcsi önállás, amely becsültté teszi a társadalomban ha ti. ennek tagjai az emberben, a **valódi embert** tekintik.

De amikor ezt a tételt, mint élet-akciómat felállítjuk, szinte látjuk a megdöbbenés vonasait a kérdő arcokon: hát ki évényesülhet akkor e századvégi korban, melynek jelleme, — felül: — a h a t a l o m e r ő s z a k o l á s a s e h e z m é l t o l a g, mintegy ebből származva — alant: a c s u s z á s - m á s z á s . . . egymást kiegészítő magasság és mélység, melyből kiindul és a melyben bevégződik a korrumpált társadalom teljessége.

Igen! . . . E kérdés különösen indokolt most különösen nálunk — magyaroknál s e mi sok szenvedéseinek fogva jobb sorsra érdemes hazánkban. — Ám! . . . a ki ily viszonyok közt úgy tudja élethajóját kormányozni, hogy ott kerülve az elbizakodottság szikliját, nem jut az eb-alázat örvényébe, a minden magasabbat és szentet lenéző, aljas önzés kielégítéseért: az aztán erkölcsi fel-emelkedettséggel is tekinthet vissza megfutott pályájára és önbizalommal folytatja utját a cél felé, a hol ki van tűzve a pályabér ezzel a felirással: a **v a l ó d i e m b e r n e k**. Ő el fogja nyerni azt, az önmagával belső megelégedésben és a kevés jök becsülésében,

Nehéz küzdelem, az igaz; de nem lehetetlen megharcolni.

De ne nézzünk szük látkörűleg csak a m i n d e n n a p i e m b e r i j e l l e m r e ; habár ebben is lehet tiszteletreméltó az, aki nem vágyik a család, vagy az élet szükségleteit kielégítő munkakör hiv köteleltségteljesítésénél magasabb régióba. Hanem tekintve azt, hogy Hazánk és Nemzetünk irányában, a közboldogság munkatérén is van nekünk kötelel-ségünk; nézzünk e m a g a s a b b é l e t h i v a t á s r a i s, És ha ide nézünk, erre nézve állapítsuk meg, a nagy kérdés megoldásának feltételeit, az elbizakodottság Scyllája, vagy az ebalázat Charybdise közt evezésünk miként-jét, hogy amidőn kerüljük az egyiket, bele ne süjjejdünk a másikba. Bizony a hazafi még inkább, mint az egyszerű ember ezen az uton van kitéve ezer meg ezer esélyeknek, amelyek megpróbálják a jellemet; de aztán, a ki fit is tántoríthatatlanul megtartja azt — „aki végig megmarad — az üdvözl!”

Hazánknek, Nemzetünknek gyászzevei közé számíthatjuk a mult esztendő. Sor-sunk próbáló Istene egy áldatlan közös-ségbe küldött Ausztriával — mely lekötötte már régen nemzeti erőnkét; de intve-intett, hogy ez legyen aztán az utolsó próba, amin átküzdve magunkat, használjuk fel azt ami lehetséges: állami önállóságunk visszaállítására, szabadságunk, függetlenségünk visszatértesére Igen. . . . Mintegy ujjal mutatta meg „Most vagy soha.” Szinte négy évszázados nyomorgatónk, kénytelen-kelletle-

A debreczeni Nagyerdőben.

Ez volt, ez a Nagyerdő,
Az én első szerelmem.
Itt keseregtem — ok nélkül — legelsőbb,
A lányok hütlensége ellen!

Ez volt, ez a Nagyerdő,
Az én első pajtásom:
Ez mondta nekem, hogy «bolond vagy,
Találsz virágot minden ágon!»

Ez volt ez a Nagyerdő,
Az én legjobb testvérem:
Ez magyarázta okosan meg,
Hogy én őt soha el nem érem!

Ez volt ez a Nagyerdő,
Az én legjobb barátom:
Ez mondta nekem, hogy daloljak,
Ha a célt soha nem is látom!

Ez volt ez a Nagyerdő,
Az én legnagyobb ellenségem:
— Ez vitt reá, hogy eszményekért küzdjek
Ha meghalnék is éhen!

Szabolcska Mihály.

A jó pásztor.

A „Debreczen” eredeti tárcája.

Irtá: Vértessy Gyula.

Az öreg Kóros, a huszárlábu, totyogós, piros arcú vén paraszt, valamikor a mi vin-czellérünk volt.

Valamikor régen, mikor még a pásztói hegyek ontották a bort, a tüzse, aranyszínű bort, a mely talán még az elveszített ifjusa-got is vissza tudta volna az erekbe ker-getni.

De ez rég volt! Ma már a fehér, me-szes hegyek olyanok a vén Mátra labainál, mintha odaszórt tar koponyák lennének.

A laposabb részeken még csak ültetge-
nek egy kis tengerit meg zabot a sovány ka-
vicsos földbe, de a magasabb részek teljesen
hasznavehetetlenek. Próbálták beültetni ame-
rikai vesszővel, de az kiégett a meszes ta-
lajban. Így aztán lemondtak róla, hogy még
egyszer szüni lehessen tüzes, aranyszínű bort
a Rózsahegyről, Középmálról meg a Mapláról.
Ez az öreg Kóros is örökre kikopott a vin-
czellérségből.

Hanem azért tovább is tartotta a barát-
ságot a csalájjal. Mindenek lett a házunk-
nál Udvaros, kocsis, inas, meg nekem lovaglő-
mesterem, szóval igaz: minden-gy minden egy
személyben.

S hűségesen nálunk is maradt, a mig
csak volt szükség reá. Mikor aztán a fenér
oszlópós, széles tornáczu udvarházban nem
volt többé szükség se fuyarásra, se inasra,
hát akkor a legrosszabbul javadalmazott al-
lamhivatalra adta vén fejét. Csósz lett a zagy-
vi i ráteken. Biz ez nem volt valami fényes
sor! Meg is latszott az öregben a szomorú
állapot. Mert mikor akkoriban találkoztam vele,
nagyon siralmas volt a kiállítása.

Nemcsak a lajbija, de még az inge is
folt hatán tolt volt, csizma helyett pedig vá-
szonbocskor lötyögött a lábán. Ez esett
legjobban zokon a vén huszárnak.

— Sohse hittem volna, nagyságos urfics-
kám, hogy ide jussak!

(Ugy gondolom, hogyha miniszter lennék
is, az öreg Kóros akkor is csak urficsna.)

— Ez a legnagyobb szégyenem, lelkem
urficskám, hogy bussár létemre bocskort kell
hordanom. Est is meg kellett érnem! Hej, ha
most látna az öbester ur Lik István herceg
ur ő Kegyelmessége! Engem, a legnagyobb
huszárt! — Akkor dicéért meg, mikor a
császár előtt atakiroztunk, aki áldója van!
Ost itt a vége! Bocskor! Nem ér ez a vi-
lág a becsületes embernek egy bitkát se!
Az is huncut, aki becsülettel öszül meg. Jó,
hogy nem érte meg ezt a cudar világot az
öreg tekintetes ur! Jó volt hozzá az Atyaur
Isten, hogy akkor vette magához, mikor már

szövetségesünk közzé beplántálta a bábeli zavart, azt, amelyet átokként ő zudított reánk — 48/49-iki nagy szabadságharcunk idején; hogy lássuk már, hogy ily népzagyvalékkal, mely az alkotmányosságértékét sem tudja felfogni és megbecsülni, szabad nemzetnek lehetetlen és nem is való közösségben élni.

Fájdalom!... Intéző kormányunk és a hatalommal vele osztakozó nagy párt, most sem használta ki a kínálkozó alkalmat, hanem hagyta tovább is a békítő közösség lekötöttségében ezt a Hazát és Nemzetet... mert így akarják Bécsből s mert ez az akarat-teljesítés saját hatalmuk biztosítéka. Nem hisszük, hogy be ne látnák, hogy ez a viszony a Magyar Állam fogalmával merőben ellentétes; de hát mit tehetünk, ha ők ezt hazudják magukra; vagyis inkább a hatalomban megmaradásuk feltételének ezt tarják; nem pedig az Állam függetlenségének kivívását, ami kormányzatuk koronája volna.

Ki ne látna be, hogy ez az önámítás, amidőn a Haza érdekével ellenkezik az ő hazafi jellemöket is megfertézteti. Ki menne velők, ki követné őket azok közül, kik valódi magyarok, és hazafiak akarnak lenni; akik a Hazában a közboldogságot akarják, amelyet egyedül ennek független államiségától feltételezhetnek?

Nohát senki... A mult tanúsága legyen jövőre irányzója minden embernek és hazafinak itt, hogy csak azt a Haza és nemzet élet-érdekével ugyanazonos ellenzékét kövesse, amely emberi örök és törvényes jogainkat nem alkussza el önző érdekekért, még a legfelsőbb világi hatalom kegymosolyáért sem alázza meg magát, hanem akar és tud lenni minden tagja valódi ember és valódi hazafi.

Ez érzetet, e tudatot és e cselekvési elhatározást feltételezzük mi, ami kedves embertársaink és magyar testvéreink felől, ebben kívánunk gazdag sikert

itt lent nem volt semmi keresni valója. A Csepegő be is beütött a filokszéria, hogy az isten akárhova tegye a toprongyos férgit, leszüreteltük az utolsó termést, alig adott már egy-két akót és mire elfogyott ez a kis borcska, akkorára kialudt a tekintetes ur mécsese is! Minek élt volna tovább! Legalább nem látta, hogy ütött bele a nyavalya az egész világba. És azt sem, hogy meggy itt tönkre minden becsülete ember.

— De hát nézzen valami jobb kereset után, hiszen még munkabíró ember lenne, hát minek csöszködik?

— Mert nem kapok más munkát! Sokan vagyunk, urfi, oszt' kevés kenyeret ad a jó isten! Ha kevesebben volnánk, jobban megélhetnénk. Egymás szájából lessük a falatot. Persze az urak odafent ezt nem tudják. Azt hiszik, hogy csupa tejfel minden! Pedig fenét az! Még csak tej se, nem hogy tejfel! Csak legalább lopni tudnék, legalább becsuknának, ott se lehetne rosszabb sorom.

— Majd megsegíti az isten!

— Meg ám az ördög — mormogta a vén paraszt elkeseredten szortyogtatva kurta száru, bagós pipáját.

Azután úgy esett, hogy csakugyan az ördög segítette meg.

Most az ősz végén, hogy odahaza jártam megint a pátriamban (nem is tudom, mi vonza az embert ahoz a földhöz, melyből már egy talpalatnyi sem az övé) nagy elcsu-

mindnyájoknak s általok szeretet Hazánk-
nak és Nemzetünknek: **B o l d o g u j**
é v e t . . . Ugy legyen!

— a. — r.

A királyi döntés.

Végre, a mint ily viszonyok közt, a milyenben az osztrák és magyar monarchiában vagyunk, alkotmányosság dacára, megörtenhetik az uralkodó döntése.

A mint jeleztük ugyanis, az év utolsó napján a magyar és osztrák hivatalos lapokban egyidejűleg megjelent a kvótára vonatkozó királyi döntés, amely a kvótát egy felére $33\frac{3}{4}\%$ — $66\frac{2}{3}\%$ arányban állapítja meg, ami a precipuum tesztálásával a 34.4—65.6 aránynak felel meg. Ezzel egyidejűleg megjelent a hivatalos Wiener Zeitungban az átutalási eljárást a 14. §. alapján életbeleptető császári rendelet. A kvótadöntést magában foglaló királyi rendelet így hangzik:

Kedves Széll!

Mint hogy a magyar korona országainak és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országoknak törvényes képviselői között arra az arányra nézve, a melyben azok a közösek költségeihez járulni tartoznak, az 1867. é. XII. teikk 19. 20. és 21. §§-ai (az 1867. é. december hónap 21-én kelt osztrák törvény 3. §-a R. G. Bl. 146. sz.) értelmében létesítendő egyezmény nem jött létre: a közös ügyek költségeihez való hozzájárulási arány kérdését az idézett teikk 21. §-a (az idézett törvény 3. §-a) alapján és az 1900. év első 6 hónapjának tartamára való érvénnyel akkép döntöm el, hogy a közösek költségeiből a magyar korona országai $33\frac{3}{4}\%$ százalékot, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok $66\frac{2}{3}\%$ százalékot viselnek.

Utasítom önt, hogy ezt köztudomásra hozza.

Kelt Bécsben, 1899. évi december hónap 30-án.

Ferencz József s. k.

Széll Kálmán s. k.

Az osztrák hivatalos lapban megjelent rendelet csak annyiban különbözik a Széll Kálmánhoz intézett kéziratától, hogy benne hivatalos történet a magyar kincstár terhére levonandó 2 százalék precipuumról, míg ez a magyar rendeletből kimaradt.

Az átutalásról szóló császári rendelet ekként hangzik:

Az 1889. évi december 29-én kelt csá-

szári rendelet azon sör-, ásványolaj- és cukor mennyiségek után fizetendő adók visszatérítése tárgyában a mely a Reichsrathban képviselt királyságok és országok, valamint a magyar korona országai és Bosznia és Hercegovina között forgalomba kerülnek.

Az 1897. évi december 21-én kelt és a birodalmi képviselőtről szóló alaptörvény 14. §-a alapján a következőket talalom eirrendelőnek:

1. szakasz:

Az 1899. évi július 17-én kelt császári rendelet VII. részének A. és C. fejezeteiben foglalt és a Reichsrathban képviselt királyságok és országok, valamint a magyar korona országai és Bosznia és Hercegovina között felmerülő, megadóztatott cukor- és szeszforgalomra vonatkozó rendelkezések a két litert meghaladó és megadóztatott sörmennyiségek és a két kilogrammot meghaladó ásványolajmennyiségek tekintetében az alábbi módosítások alkalmazandók:

1. Az adó visszatérítetik:

a) minden hektoliter sör után abban az összegben, a mely egy stikonket sacharométer-fok extractartalommal bíró sörle után a megállapított adótételek szerint fizetendő;

b) minden 100 kilogramm ásványolaj után a közösen megállapított adótételben.

2. Évenkénti üzemszakok alatt az egyik év szeptember 1-től a másik év augusztus 31-éig terjedő idő értetik.

2. szakasz.

A cukoradótvény 1 §-ának 1. pontjában körülírt minőségű megadóztatott cukor ama mennyiségei után, a melyek 1900 január 1-től fogva a Reichsrathban képviselt királyságok és országok, valamint a magyar korona országai és Bosznia és hercegovina, között való forgalomban e három államterület vala melyikéről a másikra szállítatnak, visszatérítés netto 100 kilogrammonként 12 korona helyet (az 1899 július 17-én kelt császári rendelet VIII. részének 1. szakasza) a fentjegy-zet módon közösen megállapított adótétel szerint történik.

3. szakasz.

A jelen császári rendelet 1900 január 1-én lép életbe.

Végrehajtásával pénzügy miniszteremet bizom meg. Bécs, 1899. december 29.

Ferencz József sk.

Wittek sk. Welsersheimb sk.

Chledowski sk. Bumfeld sk.

Stummer sk. Jorkasch sk.

Stiebral sk. Schratk sk.

Bernd sk.

— No hallja, Kóros, azt se hittem volna, hogy magából még dajka lesz.

— Nem is lett instálom! Csak az ellen-ségeim meg az irigyeim bántanak mindég a dajkalkodásomért. Még azt is mondták, hogy feljelentenek. Szeretném én azt látni. Miért jelenthetnének fel? Hogy kis gyerekeket tartok, nevelek, apolok! Hogy pénzét is kapok érte! Hát hiszen a magaméból nem tudnék nekik egy falatot se adni. — Muszáj, hogy fizessenek értök. Ingyen nem etethetem a más gyerekeit! A számár jebuzest! Még hogy feljelent! Azt szereim én látni, hogy a jószágomért meg fel is jelentsenek!

— És sok gyereke van?

— Van vagy husz Csupa gyönyörűség lát i a kis porontyokat. Akár csak mékkaiba mennék be, mikor hazamegyek. Ugy zümmögnek, ugy hangoskódoak a kis ártatlanok! — Csak az a szomorú, mikor elvesz közülök egy-egy.

— Hát el szokott veszni?

— Az isten egyiket-másikat magához veszi. A melyiket neki tetszik. Az ellen azután hiába csinálna akárki akármit. A minap is biz isten a falat is kifordult a számból, mikor a Pistika beadta a kulcsot. — Gyönyörű gyerekecske volt. Valami híres, nagy dáma a mamája; — aszongyák, hogy énekel, olyan komédiásné-fele, oszt' rengeteg pénzt kap érte. Egyszer volt is kint megnézni Pistikát. Egy vékony lábu is volt vele. Grófnak szöli-

dalkozásomra az öreg Kóros egészen más formának találtam, mint a minő volt utolsó találkozásunkkor.

Alig ismertem rá. Szinte megfiatalodott. Rendes, új ruha volt rajta, az arca megborotválva, derek baja za kacskásan kiped-rve s a csizmája ugy fénylett, ragyogott, hogy huzár korában is büszke lehetett volna rá.

— No, csak hogy ilyen jó módban látom! mondtam neki, igazán örvendve, hogy reá nézve ilyen előnyösen változtak meg az állapotok.

— Hála Istennek, csak meg vagyok valahogy! A jó isten belesegített egy kis hivatalba.

— Micsoda hivatalba?

— Hát instálom gyerekeket tartok, oszt' abból élek. Én is jót teszek velük, még ők is jót tesznek velem. Néha elgondolom, hogy hova is lennének az istenadta úrvák, ha én nem fogom a pártjukat.

— Miféle árvaokak?

— Hát mindenfélének, a kiket hozzánk adnak.

— Magukhoz?

— Hozzánk hát! a két menyemmel együtt lakunk, oszt' mi látjuk el mindennel a kis ártatlanokat. Némelyikhez, a melyik még nem bír enni, szoptatos dajkát is járattunk. Jól ügyelünk mi reájok. Olyan jó dolguk az édes anyjuknál se volt nekik.

Végül benne van a Wiener Zeitung ó évi utolsó számában az a császári rendelet a mely Ausztriában félv. budgít provizóriumot létesít és felhatalmazza a kormányt, hogy 1900 június végeig a múlt évi budget-örvény alapján kormányozzon.

Ugyancsak e napon hozta a magyar hivatalos lap a delegációk ama határozatának királyi megerősítését, mely a közös minisztereket felhatalmazza, hogy az 1900 év négy első hónapjában teljesítendő kiadásokat a múlt évben megszavazott közös költségvetés arányában teljesíthessék.

Van hát királyi dőné s fizethetjük a kvótát, felévi ideiglenesség szerint. Hát aztán? . . .

Azon nem útközhetünk meg, hogy a király nem Magyarország terhes közgazdasági viszonyai mérlegelése által meghatározható adóképesége, hanem a két kormány megállapodása szerint döntött; hiszen neki el kell binnie, hogy a kormányok az általuk képviselt bíródnak képességét ismerik s állásukból folyólag azok érdekeit hajszal finom-ágig összegyegetetni tudják es akarják is. Hát bizony így van ez ilyen független államban mint a magyar, amelynek parlamentje felett közönséviszony es uralkodó döntés lehetséges.

Mit mondjunk azonban Ausztriáról, ahol meg a 14. §. lépett uralkodó az alkotmányos képviselőt döntő határozatai hiányában. Ez talán már nem is közelebb van az abszolutizmushoz, hanem maga az abszolutizmus. — Valjék egészségükre az, kívánhatjuk ha magok idézték elő; de vigyáznunk kell, hogy hozzájuk át ne lopják, mert közel van s ilyen kormány mellett mint a miek s olyan párt mellett mint az övé — megtörténhet még ilyen is.

Az ujévi tisztelgések.

Hogy ne történnének meg ezek, mikor a pártok is ha nem érzik, hát értik mi az udvariasság, a mellett némi részben tudvagyukat is ki-legendítik a párt-tagjai, amennyiben az elnökök, mintegy programmszerűleg a jövő cselekvés irányát jelölik meg válaszaikban. Persze ez nem mindenki pártjánál egy a eljésüléssel, hanem a közjogi ellenzékénél marad csak óhajtas, amelynek azonban a jövőben teljesülnie kell s mint ilyen még erősebb kintartásra es nem ernyedő munkára sarkal. Habár minket legközelebről érdekel is a közjogi ellenzék — a Kossuth-párt — ily ujévi jelenete, nemcsak arról hanem általában minden pártjáról szóljunk.

totta. Az apja lehetett a gyerekek. De csak olyan apja, a kiről nem szabad tudni a világnak. Valamint hogy arról se volt szabad tudni, hogy ki a Pistike mamája. Én nem is vagyok ispió! Én nem árultam meg el soha sekkit! Bizaak is bennem! Nem dicsekvésből mondom az urfának, de olyan kisasszonyokkal volt már dolgom, hogy no! Oszit még se szól-tam am! Inkább kivaghatják a nyelvemet, mint hogy elaradjak valamit. Tudom én, mi a becsület. Mondták is már sokszor ugy a hátam megett:

— Ez a vén paraszt becsületese nek lát-szik!

No hát az is vagyok, nemcsak annak lát-nak.

Igaz az, a Pistikáról akartam szót ejteni.

Az eszemadta olyan egészséges volt, mint a makk, mikor idehozták. Fogadtam neki szop-tatós dajkát is. Telt a penzből, a mit fizettek érte. Napról-napra gömbölyűbb lett. Csupa gyönyörűség volt. Aztán, hogy kijöttek meg-látogatni, ugy látszott, hogy nem nagyon sze-rettek se a szép kisasszony, se a gróf, a lel-kem kis gyereket — mert alig néztek rá. Mindössze azt mondták, hogy a gyerek már elég erős, el lehet vátasztni, adjanak neki énni. Adtam én aztán annyit, a mennyi csak belefért, de hiába! Nem használt neki se a tej, se a kása, se a kenyér.

Sajnálom a kis porontyot, de hát majd csak kerül helyébe másik.

Szinte rosszullesik, hogy az ellenzékben még most is frakciókat kell megkülönböz-tetnünk, mely miatt a vezéreiről kell neve-znünk a párttöredékeket.

A K o s s u t h p á r t délelőtt 11 óra-kor jelent meg K o s s u t h Ferencz, a kit K o m j a t h y B. üdvözölt:

„Eljöttünk hozzád — ugymondá — nem a szokás vezérelt bennünket, hanem a szeré-tet. Ez a párt személyi kultuszt sohasem üzött és üzni sem fog. Ez a párt eltavolódik tőled azon perczen, a melyben e térről lelépni hajlandó vagy. A mi más pártoknak czel, az nálunk csak eszköz; a mi czélunk a haza függetlensége es önálló-ága. A mi feladatunk a harc az azon falanx ellen, a mely Magyarország megsemmisítésére törekszik. Nekünk nemcsak a közjogi téren kell küzdeni, hanem a társadalmi es szociális kérdésekben is. Ennek a hazának boldogsága nem a nagyurak kezében van, hanem azokéban, a kik küzdenek, a kik legnagyobb részének joga nincs, csak köte-lőssége.

Sok kérdés vár még elintézésre: a munkás-kérdés, a szegény-ügy, közegészségügy. Ezek-nek a megvalósításáért is kell küzdeni. Remélem, hogy a vezetőség alatti párt ezt meg fogja tenni. Kívánom, hogy adjon az Egneked erőt es kintartást e munkához s addig élj, míg a hazának élsz. (Eljenzés.)

K o s s u t h Ferencz: Szívemből köszö-nöm azt a baráti érzelmét, a mit Komjathy tolmacsolt. Nagy fontósága van annak, hogy a vezető es bajtárs egymást jól ismerjék es egymásban feltétlenül bizzanak, oly pártoknak, melyeket csakis az elvűség tart össze es a melyeknél semmi anynyag elönyt vagy jutalmat nyerni nem lehet. Örömmel konstatalom, hogy a pártban a legteljesebb egyetértés uralkodik. Jól tudom, hogy ti biztok bennem, én is bizom bennetek. Jól tudjátok azt, hogy azt a zászlót, a melyet kezembe vettem, egyenesen fogom hordozni.

Lelkiismeretes emberek az év végével számot vetnek magukkal s Kossuth is számot-vetett pártja múltévi működésével s megelé-gedéssel összegezte a működés sikerét es a sikerből buzdította a pártot jövőben is az elvek melle t szilard kintartásra es működésre.

Az Ugron-párt.

A 48-as függetlenségi párt Ugron-cso-portja déli 12 órákor gyűlt össze Bartha Miklósnál, a honnan együtt mentek Ugron Gaborhoz. — A part nevében Bartha Miklos üdvözölte Ugront igen szép beszédben. Utána V i s o n t a S o m a a gyöngyösi választók

— Mindég kerül?

— Hát csak akad mindég. Néha annyivan, hogy alig férünk.

— Es hogy jutott magának az eszébe ez az egész dolog?

— Ugy, hogy egyszer csak egy szép napon lejött ide egy pesti ur es a község-bázán kihirdették, hogy a ki akarná egy kis gyereket magához vállalni. Én felkűdtém a menyemet, hogy hozza hozzá a gyereket, ha adják. Szívesen adták. Így vettük oda az első kis porontyot. Ugy neki gömbölyűdött egy hónap alatt, mint valammi gumilapde. Azt hitt-m, hogy megörül majd neki az az ur, ha meglátja. Hát uramfia még összeszidott, hogy nem malacz az, akit zsirra kell hizlalni. Tarisuk csak kenyéren meg gombóczen, azon, a mit mi eszünk, ugyis olyan senki fia, akit nem szükséges elkényeztetni. Se apja se anyja, hát mit hizlalom! Nohát én aztán nem is sokat törődtem vele. Ha senki se törődik, mit törődjem én. Mikor megbetegedett a gyere-k es irattam az urnak, hogy jöjjon ki meg-nézni: azt írta, hogy hagyjak neki békét, ne firkalassuk ilyen haszontalansáért, ha meghal a gyerek, majd küld pénzt a temetésére.

Küldött is. Uri ember volt. Még meg is ajándékozott egy-két forinttal. S azóta csak ugy dől ide a gyerek. Ő küldözgeti. Adja még érte az én Istenem. Neki köszönhetem öreg napjeimra ezt a kis jómódot.

Néha ugyan olyan kicsiket küld, hogy

nevében beszélt. Ugron Gábor hosszabb beszédben válaszolt, mire a párt tagjai közös lakomához ütek.

A kormánypárt.

A magát szabad-elvűnek nevező ko-r-mánypárt, melynek a múlt év a fuzió által növekedést adott es daczára a benne lappangó szétbomlasztó elemnek — a lejárt év bázis, közérdekellenes áldatlan munkájában együtt tartottak: hogyne használta volna fel az ujév alkalmát a tisztelgésekre, mikor különben is a tekintélynek bokolni es a parancs-szónak engedelméskedni — czéljával egyező. Persze az üdvözlések es válaszok jellege, iranya es hangja egészen megfelelő volt ama helyzetnek, melyben a magyar politika az uj aera óta van. Mindenik beszédben a béke es együttmunkalkodás hangzatos vonult végig, mint a jövőben levő irány megjelölése s a feladatok ismertetésében általános nagy lelkesedést keltett a miniszterelnökök az a biztatása, hogy belső állami életünkben a reformok sorra fognak következni es gon os előkészítés-sel tökéletességre törekszenek. Az általános politikai helyzeten felleg gyanant az elhangzott beszédek, az Ausztriával való kapcsolat foly-tán, a még teljesen be nem fejezett kiegyezési ügyeket tüntették fel, de ezekre nézve is ki-fejezte a miniszterelnök azt a megnyugtató reményét, hogy kellő időre fognak véglegesen elintéztetni, a mikor aztán továbbra a mi állami életünk reformjainak munkáját nem akadályozzák tovább. (Mintha bizony a királyi döntés es a provizóriumok, a rendes es egész-séges ügymenetnek es az idejen való helyes elintézésnek volnaak jelei.)

Egyébiránt a kormánypárt elnökét, Podmaniczky F. barót Hódossy Imre, — a mint illik — a fuzióval bement uj kormánypárti tag üdvözölte; Podmaniczky válaszolt.

A kormányelnökök pedig Csáky Albin gf., a mire Széll Kálmán választ mondott.

A néppárt tisztelgése.

Az országgyűlési néppárt összes tagjai a délutáni órákban vonultak fel Budavarába, hogy Zichy Nándor grófot, a part vezérét testületileg üdvözöljék. Molnár Janos apát-plébános, a néppárt elnöke adott kifejezést az őszinte ragaszkodásnak es tiszteletnek, mely-lyel az egész párt a vezér irányában vi-el-tik; a mire Zichy Nándor gróf, a partpolitika programját felölelő beszédben válaszaiva meghatva mondott köszönetet. Az országgyű-lési néppárt elnökét Molnár Janos apát-plébánost a part nevében Buzáth Ferencz kép-

nem is akarom vállalni. De az ur azt mondja, hogy csak vállaljam el, mert nincs olyan csőp-ség, akiből ember ne válnék, ha életre való. Ha meg nem az, hát akkor pusztuljon. Ugyis csak magamagának lenne atka az életben, ha nyavalyas lenne. Hát hiszen ez igaz is! De azért mégis sajnálom, mikor elszunnyad egy-egy istenadta kis kölyök.

Most is ez a Pistal Ugy megsirattam, hogy no! Pedig az eleirevalónak látszott! Mindig nyalogatta a pipaszaramat, oszt, ugy lehörpöfötte a palinkát, hogy gyönyörűség volt nézni!

Vad düh fogott el a vén gazember hall-gatása közben, de a mint ranéztem, legnagyobb meglepetésemre látom, hogy a vén ember ran-czos arczan egy könnyesepp a másik után pe-reg le:

— Szegény kis baránykaim! Ugy szeré-tem őket es mégis mind itt hagynak. Olyan jók, olyan fehérek kellenek a jó istennek!

Nem tudtam őt bántani! Hiszen ez az ember öntudatlanul gazember!

— Jó pásztoruk vagyok én. — motyogta tovább — de hiába minden! Ha egyszer nem életrevalók szegénykék! Még ez a Pistal se! Pedig ugy szerettem a kis kölyköt! Bizony jobban, mint a mamája meg a papája, a kik még a temetés-re se jöttek ki. Az igaz, hogy öven forintot küldtek, de sokba is került a temetés. Még párnácskát is tettünk a feje alá, hogy jobban aludjék . . .

viselő üdvözölte, mire Molnár János válaszában körvonalozta a párt legközelebbi teendőt.

A ház elnökénél.

Perczel Dezsőnél M ü n n i c h Aurél volt az üdvözlő szónok. A ház tiszti karát pedig A n d o r Gyula elnöki tanácsos vezette tiszteletre.

KÜLFÖLD.

Az osztrák kormány lemondása Bécsből jelentik: Mtután az összes államszükségleteknek jelzett törvényjavaslatok most már a 14 §. alapján életbeléptek, ennél fogva a politikai körökben bizonyosra veszik, hogy a Wittek-kormány legkésőbb a delegacionális ülésszak befejezése után b e a d j a l e m o n d á s a t és K ö r b e r dr., a volt belügyminiszter fog a kabinet újraalakításával megbízni. Körberrre vár ezután a feladat a Reichsrathot munkaképesre tenni, illetve a beköltetési akciót a csehek és a németek között megindítani és befejezni.

Hát az osztrákok csak úgy kejeleghetnek a nagy változatosságban, a melyet a kormányok egymást lépteo-nyomon felváltásában találnak; de ez a változatosság, a midőn fel van idézve a 14. §. abszolút merevsége, aligha válhat nagy gyönyörűségekre, legfeljebb azt a tanúságos utasítást vonják ki belőle, hogy a parlamentáris alkotmányt jobban megbecsüljék, hogy elhessenek vele és méltók legyenek a veleélésre.

A háboru.

Az angolvezérlét változásával megváltozott haditerv szerint az angol haderő megérkezésének s Roberst és K i t c h e n e r bevéásával az összműködés kezdeteig szünetel a harcz, mert az angolok a támadó felépéstől, a mely eddig oly szerencsétlen volt rájuk nézve tartózkodnak; a burok pedig — úgy látszik — támadólag szintén nem lépnek fel, a mi bizony tekintve a következő táviratot vezzetes lehet rájuk nézve:

»Kitchener szirdárt, az új angol hadvezér helyettesét Kairóban meginterjuvotta egy német újságíró. A szirdár első teendője lesz, hogy a szétforgácsolt angol eröket összeszolja, Methuen tábornokot pedig fölmentik. Kitchener a háboru keletkezéseért a londoni jingo-sajtót okolja. Bizonyos miniszterek az afrikai háborut egyszerű sétatunak képzelték s sajtójuk elrontotta a derék angol hadsereg szellemét, a melyet most lassu óvatos harczmodorhoz kell szoktatni. Transzvált meg kell fojtani vasgyűrűben. Reméli, hogy egy év alatt a két köztársaságot legyűrük. Az egész dolgot különben alaposan elrontották. Felannyi időben, felannyi pénz és véráldozattal Transzvált pacifikálhattak volna; most pedig egy egész esztendőre és 150 ezer emberre van szükség.»

Hát bizony ily haderővel végtére is ki lehet köszörülni az angol fegyvereken eseti nagy csorbát, ha csak addig valamely nagy hatalom közbe nem lép a burok javára, a mi nem lehet, miután az angol hajók a semleges államok magatartását sem respektálják s hajóikat, hadi dugárok csempészése megállításának ürügye alatt — elkobozzák, mint a milyen legközelebb a «Bundesrath» német postagözös lefoglalása is, a melyről a következő távirat tudósít:

Berlin, január 1. A német kelet-afrikai hajózási vállalatnak «Bundesrath» nevű postagözösét (a Delagoa-öböl előtt feltartóztatták, aztán pedig a «Magicienne» nevű angol hadi hajó mint hadizsákmányt a durbáni kikötőbe vitte.

London, jan. 1. A Bundesrath hajón nagyszamu utazókon kívül mintegy 30 katona tiszti és katona, valamint nagymennyiségű hadi dugáru is volt. A hajót, a most alakított tengerészeti hadbírótság által leendő elítéltetés céljából, a durbáni kikötőbe vitték.

Ennek ell-nébe jelentik:

Hamburg, jan. 1. A keletafrikai hajózási társaságnak igazgatósága a leghatározottabban kijelenti, hogy a Bundesrath gőzösön semmiféle hadi dugáru nem volt. A külügyi hivatal fölkeretett az angol kormánynál való közbenjárásra és a hivatal ezt azonnal meg is ígerte. Remélhető, hogy a megindított tárgyalások mihamarabb megszüntetik a zarlatot és békes megoldásra jutatják a kellemetlen incidens, mely Németországnak Angliával szemben újabb tanusított barátságos magatartása mellett — kellemetlen.

H I R E K.

Előfizetési felhívás.

Az új év alkalmából felhívjuk olvasóinkat, pártunk tagjait, hogy lapunkat támogatni meg ne szüojenek. Egyetlen lap ez Debreczenben, amely bárki-nek megmondja az igazságot s a közügyek felett szigorú, de igazságot, kritikát gyakorol. A ki csak egy kevéssé foglalkozik a közügyekkel, az be fogja látni, hogy egy független, szókijmondó lap Debreczenben nélkülözhetlen. — Ép azért kérjük a közönség támogatását, a melyet harmincz év óta egész teljességében kiérdemeltünk. — Lapunk előfizetési ára a régi.

* **Ujévi üdvözlések,** Debreczen sz. kir. város tanácsa és tisztikara, mint minden évben, úgy most is tiszteletgett Simonffy Imre kir. tanácsos polgármesternél. Az üdvözlő beszédet Komlóssy Arthur főjegyző tartotta, meleg szavakban üdvözlölvén az ősz polgármestert a ki meghatótan köszönte meg a tisztakar jókivánatait. A tiszti kar ezután Simonffy polgármester vezetése alatt a főispánnal tiszteletgett A kollégiumi tanárcar Csiky Lajos theológia, tanár ez évi akadémiai igazgató vezetése alatt ment tdnap délelőtt Kiss Áron püspök főrendiházi taghoz az ujév alkalmából gratulálni. Az ősz egyháznagy meleg szavakban mondott köszönetet a figyelemért. Tiszteletgett ezenkívül az ügyvédi kamara Bernáth Elemér kir. táblai elnökénél is.

* **Debreczen szaporodása a mult évben.** Az anyakönyvi hivatal a tegnapi napon pontos kimutatását állította össze Debreczen népesedési mozgalmának. Az elmúlt 1899-ik évben született Debreczenben 2549 lélek. Halalozás történt 2050 esetben. Szaporodás tehát az elmúlt évben 499 lélek, a mi bizony nagyon csekély. Hazasságot kötött az elmúlt évben 531 pár. Ebből:

Ev. ref.:	303.
Ag. ev.:	2
Róm. kath.:	43
Gr. kath.:	4
Izr.	42
Vegyes házasság	137.
	531.

Az egyes házasságoknál a gyermekek vallására nézve megegyezés történt:

Az ev. ref. vallás javára	49
Róm. kath. " "	33
Gr. kath. " "	2
Ag. ev. " "	1
	85

Ez dióhéjben Debreczen városának népesedési mozgalmá van összefoglalva.

* **A debreczeni tornacsarnok ügye.** Debreczen város törvényhatósági bizottsága egyik legközelebbi ülésén tudvalevőleg elhatározta, hogy a debreczeni tornaegylet tulaj-

dnnát képező tornacsarnokot 26,146 forintért megveszi. Egyszermind engedélyezi, hogy a csarnok helyiségeit az egylet minden kötelezettség nélkül használhassa. A belügyminiszter a határozat azon részét, mely a megvételeiről szól, helyben hagyja. Azt azonban, hogy az egylet a csarnokot kötetesettség nélkül használhassa, megsemmisítette. A tanács tehát legközelebb ilyen irányban fog intézkedni.

* **Közzvédők a királyi táblánál.** A debreczeni ügyvédi kamara legutóbbi ülésén az új bünyvadi perrendtartásban előirt közzvédőkül január hónapra: Dr. Bakonyi Samu, Dr. Kőrösi Káimán, Dr. Szücs Géza és Dr. Megyery Pál ügyvédekot küldte ki.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Hangos muzsikaszó mellett követett el öngyilkossági kísérlet Ruzsics Lajos zalaegerszegi születésű 27 éves é. kath. gazdasági gyakornok, ki Szilveszter éjjelén Bethlen-u. 15 sz. a. házában szíven lökte magát. Dr. Varga Emil ker. orvos vizsgálta meg a sebet és bekötözvén, a sebesültet a kórházba vitték. Felgyógyulása várható.

* **Kossuth-szobor Nagy-Körösn.** Nagy-Körös város hazafias közönsége szobrot emelt a magyar nép atyjának Kossuth Lajosnak. Ez lesz Kossuthnak harmadik álló szobra, mely őt életnagyságnál nagyobb alakban ábrázolja. A szobor mintázásával és felállításával Tóth Andras debreczeni szobraszt biztáka meg a derék nagykörösi-ek. Két méter magas lesz a szobor, mely a történeti nevezetességű eseményt örökíti meg, midőn Kossuth 1848 őszén körutat tevén az alföldi nagy városokban, tüzes szónoklatával fegyverre hívta fel Nagy-Körös lösgyökere magyar népét is. Két és fél méter magas, süttői kőből faragott talapzaton áll Kossuth diszmagyarba öltözött alakja. A körösiek az új városháza előtti teret szemelték ki a szobor helyéül. Szerződés szerint jövő évi október 1-re kell készen lenni a szobornak, de Tóth Andras jóval előbb teljesíteni fogja a megbízatást s mar júniusban leleplezhető lesz Kossuth Lajos nagykörösi szobra.

* **Szerkesztői változás.** Somos Árpád a debreczeni szabadelvi part közlönyének, a «Debreczeni Ellenőr»-nek szerkesztői állásától visszalépett s a lap szerkesztését a debreczeni ügyvédi kar egyik rokonszerzes tagja: Dr. Orbán József vette át.

* **Nőegyleti gyűlés a vigestély ügyében.** Tisztelettel kérem a választmány, általában a nőegylet érdeklődő tagjait, hogy a f. hó 13-án rendezendő vigestélyre való előkészületek megtétele végett e hó 3-án azaz szerdán d. u. 3 órakor lakásomon megjelenni sziveskedjenek. V e r e s n é Szathmari Teréz nőegyleti elnök.

* **Kegyes adományok az ev. ref. egyházban.** Az gazi vallásosság és emberszeretet megnyilatkozásai azok az önkéntes adományok melyek az elmúlt esztendőben a debreczeni ev. ref. egyház pénztárába egyesek vallásos érzületéből ez egyház kegyes céljaira befolytak. E kegyes adományok és hagyományok a következők: 1. az egyházi tőkepénztár részére özv. Seres Mihályné Nagy Maria adott 25 frtot; 2. az ispotályi pénztár részére néhai Armós Bálint hagyományozott 250 frtot; ugyane célra adakoztak: Kerékgyártó társulat 1, Takaréka és hitelintézet 10, Debreczeni első Takarékpénztár 10, Istvánmalom 40, Csizmadia társulat 5, Burgonya áruló társulat 2 frt 45 kr. Kovács társulat 1, timár. társulat 4, gyümölcsáruló társulat 2-50. (Volt idő, nem is rég, mikor minden társulatot megtaláltunk e névsorban. 3. Az ingyen iskoláztatási pénztár részére adott a Debr. Első Takarékpénztár 50 frtot. 4. Az egyház tanuló árvái részére hagyományozott néh. Armós Bálint 250 frtot. 5. Az elemi iskolai tanulóknak tankönyvekkel való ellátására hagyományozott néh. Steinfeld Antal 1000 frtot, ennek időközi kamatja 110 frt 32 kr. 6. A nagy templom homlokzatán elhelyezendő

villamos órára hagyományozott néh. Steinfeld Antal 1000 frtot, ennek időközi kamatja 110 frt 32 kr. 7. Az egyházi tisztviselők nyugdíj alapja részére adott Pongó Lajos 100 frtot. 8. Az utcai elemi iskolák szegény tanulóinak segélyezésére, hagyományozott néh. Ármós Bálint 2000 frt, ennek időközi kamatja 106 frt 67 kr, 9. Az ispotályi szegények temetkezési alapjára adományoztak; Dr. Galánffy János, özv. Czegledy S.-né Kovács Julianna 3.50, Fodor János 2. özv. Nagy Józsefné 2. özv. Veress Istvánné 5, Bagdacs József 1 frtot. Az urasztalára kenyeret és bort, részben kenyeret, részben bort ajánlottak: Simonffy Imre főgondnok, Szabó Péter tanító, Andorkó Mihályné, Szücs Julianna, özv. Veres I.-né, M. Tóth János és neje Bundi Julianna, özv. Mede Gyuláné, Tolnai Istvánné, Szabó János, Juhász J.-né, Zs. Papp János és neje Arany Sára, Kiss Albert lelkész, Horváth János építész, K. Vértesy István és Szeniesy János. A pénzbeli adakozások 5175 frt 70 kr.

* **Öngyilkos gyermek.** Az ó-év utolsó napján egy gyermekifjú öngyilkosságot követett el városunkban. A korán halni vágyó gyermek Borus József 14 éves kereskedőtanonc, ki hosszabb idő óta Kupfer József Csapó-utcai posztós üzletében volt alkalmazásban. Az öngyilkossági kísérletet vasárnap reggel hajtott végre szüleinél, Csillag-utca 35. számú lakásán. — Reggel, a mikor felkelt, rendesen felöltözködött és a reggelihez ült. Egy csésze kávé kapott reggelire s mikor azt félig elfogyasztotta, hirtelen rosszul lett és háláspádatan, eszméletlenül bukott le a székéről. A megrémült szülők a fiúhoz szaladtak s éleszigetelni kezdtek. A gyermek csakhamar eszmélt s a tért s akkor vallotta be, hogy öngyilkossági szándékkal megmérgezte magát. A mérgezést korozív pilulákkal követte el, melyből öt szemet a kávéjában tett. A korozív pilulákat nagynénje labizadás ellen használta s úgy jutott hozzá. Az esetről értesítettek rendőrséget, honnani tényleg kiderült, hogy az — öngyilkos jelölt — gyermeket további ápolás végett a kózkórházba szállítsák, a mi meg is történt. A fiatal öngyilkos minden faggatás és tudakozódás dacára is megtagadta a választ, hogy tettét miért követte el. Tegnap este az öngyilkos állapota rosszabbra fordult s életben maradáshoz nem fűznek reményt.

* **A debreczeni ev. ref. egyház népmozgalmi adatai.** A lekipásztörök is megcsináltak az elmúlt esztendőről az évi mérleget. Szamba vették híveik szaporodását és fogyását. És régi szokás szerint ujesztendő első napján, a délelőtti istentisztelet után felolvassák híveik előtt az eredményt. Hogy a legnagyobb magyar kálvinista egyház, a debreczeni szent eklézsiára nézve nagyon örvendetes volna ez az eredmény, a nyereség és a veszteség mérlegének összeállítása — sajnos — azzal egyáltalán nem dicsekedhetünk. Mult esztendei népesedési viszonyai különben sem voltak a legkedvezőbbek. A születések számaránya nem sokkal multa felül a halálozások számarányát s az így előállott veszteség is tulajdonképpen a város ősi lakosságának, a református vallású polgárságának a rovására esik. — Figyelemre méltó, szomorú, csaknem evről-evre ismétlődő jelenség az, hogy t. i. a legtöbb halálozás rendszeren a ref. vallású lakosságra esik. — Olyan jelenségek, amely kiáltoan hívják fel gondolkozásra, gondoskodásra, orvoslásra, azok figyelmét, akik állásuknál, hivatásuknál, fogva kötelesek volnának ha nem is megszüntetni, de legalább enyhíteni azaz okok pusztító erejét, amelyeknek a debreczeni lakosság zömének mutatkozó sűrű halálozásban különösen részük van. Feltűnő jelenség a kálvinistaság lassu szaporodásánál, amelyet a házasságkötéseknel gyakran előforduló reversális kiállítások jövőben még inkább hátráltatni fognak — az is, hogy két-három év óta a más

egyházbaváló kitérések száma nagyobb, s e sorok irójának megfigyelése szerint fokozatosan nagyobb, mint a ref. egyházba való átéréseke. Mit bizonyít ez a kétségbeesítő jelenség? A cura paroralisnak a belmisszió terén való elhanyagolását s az ellenfél részéről való méltán irigyelt papi buzgalmat. Valóban elérkezett az ideje, hogy azok, a kikre az ev. ref. vallású hívek lelki gondozása van bízva s maga a nagy, és tekintetes presbyterium is, valahára gondot fordítsanak arra az építőmunkára, a mely nélkül lassankint könnyen épüszkül a nyáj és az eddigi veszteségeket meg súlyosabb veszteségek, — bomlás és pusztulás fogja követni. — E kis szerény észrevételek után közöljük az alább következő adatokat. A debreczeni ev. ref. egyházban 1899-ben született élve törvényes fiú 691, törvényes leány 693, — törvénytelen fiú 107, törvénytelen leány 112, — halva törvényes fiú 68, leány 40, törvénytelen fiú 18, leány 13, összesen tehát fiú 884, leány 858, együtt 1742. Meghalt fiú 826, nő 737, együtt 1563. Egybekelt tiszta pár 295, vegyes vallású 77, együtt 372 pár. Áttért a ref. egyházba más egyházból 5 férfi, 17 nő, együtt 22, kitért más egyházba 11 férfi, 25 nő, együtt 36. A szaporodás tehát 52 fiú, 113 nő, együtt 165. A lelkek száma 1899. végén 22178 fiú, 22743 nőneműen levő, összesen 44921.

* **Eltűnt sertések.** Kardos Imre fancieskai lakos keletlenül eltűntökre ébredt. Hat darab sertését valaki szépen kivette az oltól s odébb allott velők. A rendőség most szorgalmasan keresi a tolvajt. a kit valószínűleg el is csíp.

* **Február 7-én** az Arany Bika disztermében a mav. altiszti kara egy nagyon kellemes mulatságra készült. Eőre is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

* **Gyászjelentés.** A lesújtó fájdalomtól megöri szívvel tudjuk a szerető nő, jó gyermek, testvér s kedves rokon néhai Szendy Imréné született Albert Pirocska 1899. év december 31-kén délután 3 órakor, életének 25-ik boldog házasságának 5-dik évében, vasárnap történt csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei folyó hó 2-án délután 2 órakor a Pacsirta utcai fiúiskolánál levő halottak káznunknál, az ev. ref. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után a Kossuth-utcai temetőben fognak örök nyugalomra térni. Mely végtisztességetekre rokonainkat, barátainkat ismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen 1900. Január 1. Rokonai: Szendy Pál, Szendy Lajos és neje Miskolczi Ilona gyermekeikkel; Szendy Kornélia, férjével Szántai Mihályval gyermekeik; Szendy Róza férjével Patrics Endrével s gyermekeik; Szendy Ilona férjével Csakás Mihályval és gyermekeik; Szendy Juliska férjével Turgonyi Gyulával s fiók. Férje Szendy Imre; Szülei; Albert József és neje Martinet Mefánia, Testvérei: Ilona, férjével Szathmári Ferenczcel és gyermekeik; Irma, férjével Stelemen Lajossal s gyermekeik; Jolán, Béke leljen porrai felett! Áldás emlékezetén!

* **Elveszett pénzes tárcza.** Tegnap a Kossuth-utczán a főkapitányság épületétől a Kossuth-utczai templomig elveszett egy tárcza, mely 92 frtot fényképét és egy 1/4 osztály sorsjegyet tartalmazott. Kéretik a becsületes megtaláló a rendőrséghez juttatni, hol illő jutalomban részesül.

* **Elveszett kapukulcs.** Egy nagy kapukulcs hozzá kis kez-lánczccal fűzött lakat-kulccsal együtt az ünnepek alatt elveszett. A megtaláló sziveskedjék a II-ik kerületi kapitányságnál beadni, hol illő jutalomban részesül.

* **Nagyot hallás.** Egy gazdag hölgy, a ki a nagyot hallás és fülzugástól O. Nicholson művészi füldobja által meggyógyult, annak — illetve intézetének — 20.000 márkát ajándékozott, hogy ezen pénzből olyan süketek és nagyot hallók, a kiknek nem engedik anyagi viszonyaik, hogy a füllobot beszerezhessék, ingyen láttassanak el. Levelek címzendők: Institut E. W. Nicholson «Longcatt» Gunnersburg, London, W. England.

Színház.

Nyílt levél dr. A. B. urhoz és a több bérlelőhöz.

Igen tisztelt doktor ur! A Debreczeni Ellenőr múlt évi utolsó számában megjelent Színházi mizeriák című czikke különösen hírlapírói körökben keltett élelnek feltűnést.

Elannyira, hogy nagy részünk vasárnap óta egyebet sem cselekszik, mint bonczolgatja elemezi az ön cikkét, s azt ilyen vagy amolyan kommentárral látja el.

Mikor az én figyelmemet felhívták arra a cikkre: én a következő kommentárral tettem le kezemből a D. E. jelzett számot:

„Doktor Altmann Béa ur czikke nyílt vád ugyan Komjáthy igazgatóra, de különösen az a debreczeni sajtóra! A doktor Úr a végső szükségtől kényszerítve kíméletlen kritikával sújta a debreczeni színtársulatot, de sújta ugyan akkor a debreczeni sajtót is, a melynek becsületbéli kötelessége — ha csakugyan olyan szomorú viszonyok vannak a debreczeni színházban — Komjáthyt teljes erővel kerlelhetetlenül üldözni!”

Ezért veszek én magamnak bátorságot, hogy A. B. ur cikkére válaszoljak. A vád feltétlenül provokálja ezt, kibujnak előle saját reputációjuk érdekében sem szabad.

Azt hiszem nagyon jól tudja a doktor ur, hogy csak nem mindegyik debreczeni lap az elmúlt színi szezonban kemény kritikával kísérté az igazgató működését. Sokan ezt személyeskedésnek is vettek s minden alkalmat megragadtak, hogy Komjáthyra a lapokkal szemben «elégletelt» adjanak.

Pedig erre Komjáthy Jánosnak semmi szüksége sem volt.

Mikor 1898 október elsején kifogástalanul szervezett, jelesül összetanult, valóban elsőrendű társulattal bejött Debreczenbe, a kritika egyhangulag konstataulta, hogy a miért harczolt, elérte.

Komjáthy olyan társulattal jött Debreczenbe, aminő Aradot kivéve, nincs sehol a vidéken.

Beszűntettük a harczot mi is, beszűntettek a kollegáink is. És azóta jólelkismerettel irt színházi bírálatunkban egyhangulag konstataáljuk, hogy a társulat jó vezetés mellett minden igényt teljesen kielégítőleg működik.

A mit a négy debreczeni lap nap-nap után hirdet, azt a doktor ur most irgalmatlanul leczáfolja, s ha nem is említi, de a sorokból is kiolvasható — üres beszédnek nyilvánítja.

Röviden bebizonyítom, hogy az igazság nem a doktor ur részén van.

Nem áll legelőször is az, hogy a debreczeni színészet, mely az egész országban a legrégebb, az a színpad, mely felnevelte a mos. élő színművész gárdának jeleseit, légnagyobbjait: hanyatlak s hovatovább lesüllyed a legkisebb provinciális városok színházainak nivójára!

Nem pedig azért, mert az a színház, a mely olyan színészeket, mint Komjáthy, Szacsavay Sándor, Tanay Frigyes, Rubos Arpad, Sziklai Miklós, Bartha István, Ferenczy, Környei, Karacs Imre a nők közül Komjáthyne, Halmy Margit, Fáy Flóra, Szabó Irma, Kiss Irén, Kállay Lujza, Perényi Margit, Follinuszné, mondhat magának, provinciális színházak oivójára lesüllyedni nem fog. Ha a jelzett színészek nem is vegeznék ambícióval feladatukat, a süllyedés még akkor sem állhatna be.

Nem áll másodszer az, hogy a közönség unalmas, régen idejét multa, elkoptatott naiv dolgokat, bukott, vagy csak igen langyos hatást ért, harmadrendű fővárosi színpadok ki-selejtezett efemer hatásu szindarabjait kapja. És ezeket is minő szereposztásban?

A lyrai szerepmes énekel, a naiva subrett-szerepet ad, segédszínészek, kardalosos elsőrendű szerepben játszanak, s többféle, valóban komikus, jobbanmondva szármalmas szereposztást látunk. Elsőrendű művészek epizod szerepekben és epizod színészek azok helyében!

Nem pedi azért, mert Komjáthy reper-

toirja bátra, kiállja a versenyt a legjobb vidéki színigazgatók repertoírjával. Mi, a kik naponként olvassuk az aradi, szegedi, kolozsvári, pécsi, kassai lapokat, meggyőződünk arról, hogy a mi színházunk műsora nagyon is versenyképes. Ha nem hiszi a doktor ur, szívesen rendelkezésére bocsátjuk naponként a vidéki lapokat.

Hogy minden heten nem kerülhet színre szenzációs ujdonság, annak okát igen jól tudja a doktor ur is, hiszen olvashatja a budapesti lapokban, hogy miként buknak meg egymásután az ujdonságok.

A mi meg a szereposztást illeti, szegény Komjáthy János nem állhat perbe a gondviseléssel.

Tehet ő arról, hogy Halmy Margit hetek óta beteg, hogy Fenyéri mákacs rekedtségben szenved, hogy Kiss Irén két hétig volt beteg, s hogy legújában Sziklay Miklós is szobáját kénytelen őrizni?

Oyan naiv embernek nem lehet elképzelni Komjáthyt, hogy az első rendű színészeket azért fizesse busásan, hogy azután a kardalásokat játszassa.

Ezt maga dr. A. B. ur sem hiszi el.

A mű-örváltást és szereposztást az az utóbbi időben igenis a betegségek igazgattak jobbra-balra. Nagy része volt ebben a most is nagybeteg Znojemszky Gyula karmester állapotának is, kit csak most pótolhatott az igazgató Dónáth Lajossal, a Magyar Színház volt jeles karmesterével.

Melótztassék elhinni, hogy ha a körülményeket nem ismerjük, mi is megkritizáljuk Komjáthy lászólagos roszakaratát. De a körülményeket ismerve azt mondjuk — örülünk, hogy annyi baj közepette részünk van estenként olyan előadásokban, melyeknek niveauját derek színészeink teljes lekesedéssel emelik.

Ne tessék ott roszakaratot keresni, a hol a véletlen kényszerítő körülményeket idéz elő, a mely alól Komjáthynek sem, de másnak sem lehet kitérni.

A mi színársulatunk igenis olyan apparátussal dolgozik, a mely becsületeire válik bármely budapesti színháznak, s a közönség jogos igényeit sohasem téveszti szem elől.

Első sorban a sajtó lenne az, amely felemelné tiltakozó szavát a visszaélések ellen, s kíméletlenül rántaná le az «üzletember» Komjáthyról az álarcot.

Ez azonban elő nem fordulhat. Tudjuk ezt mi is, de tudja a debreczeni közönség is, a mely pedig nem tódulna úgy a színházba, ha olyan szomorú állapotok uralkodnának benne, a mint azt dr. A. B. ur leírta.

Veritas.

Szultán.

Érdekes repriz volt szombaton este színházunkban. Szultánt, ezt a rég nem hallott operettet adatta elő az igazgatóság. A cziin szerepet Bódi Ellának osztották ki. Ének dolgában kifogástalan volt, de a prózával hadi lábon állott. A Kisasszony kiejtése idegenszerű, a mi kéri az ensembléből. Ez volt az oka, hogy a különben kedves szerepet elejtette, ügyes Roxeláne volt Sárosi Paula. Nála azonban ép az ellenkező volt a hiba — ének számai nem akartak sehogyan sikerülni. Kitűnő volt Rubos az eunuch szerepében. Őt különben a mintaszerű rendezésért is dicséret illeti. Sziklay és Szathmari pedig mint Rettetes és Kellemetes baka gondoskodtak a „zajos derültégről.” Az operettet Dónáth Lajos dirigálta bamulatós lendülettel, biztonsággal es eleganciával.

Ó-év utolsó napján vasárnap, — délután is, este is bucsuztatott bennünket a színigazgató az 1899. esztendődtől. Delután a »Talmi herczegnő» mókai igyekeztek a bucsu fájdalmait megkönnyíteni, a mi nem is ment olyan nehezen, mert a letűnt év kevés embernek hozott örömet. Ezt a talmi darabot talán még sohasem látuk ily előadásban, aminek a necekely rövidítés is oka, mert ezuttal csak jót okozott, a magánszereplők éppugy, mint a kar és zenekar kitétek magukert, hogy szabatos, összevágó egészet nyújtsanak. A délutáni előadások fegyelméletlenségéből most semmi sem

volt észlelhető. Fenyéri, Kállai Lujza, Sárosi Paula, Rubos, Karacs, Sziklai mind igen jók voltak. Szigei Lujza is igen jól játszik, ha elfogadná azt a már nem egyszer adott jótanácsunkat, hogy kómiika igyekezzék lenni, s ne arról meggyőzni a közönséget, hogy primadonna volt.

Este a »Kintornás család» kiválóan sikerült előadása gyönyörködtette a zsufolásig telt karzatot s a kongóan üres földszintet. Tóth Ede ez a darabja, melynek terjedőssége sokat levon drámai magvának erejéből, még mindig százszorosán felette áll a mai természetes u. n. népszínműveinek, s több élvezetet nyújt, mint száz orfeumszerű francia vígjáték és operett a mostani fajtából. Talán nem is a közönség rossz ízlése az oka, hogy oly kevesen voltak, hanem az a körülmény, hogy a Sylveszter est majdnem olyan, mint a karacsony este, csak hogy ez a családok, amaz a társaságok de egyik sem a színházak estéje.

Az előadás maga is teljes dicséretet érdemel. Első helyen Sziklait emeljük ki, mint a ki sulyos rosszullete dacára nemcsak végig játszotta szerepét, de úgy játszotta meg mindkét darabban, hogy csak a beavatottak tudták, mily hősi munkát végez a derek komikus. Perényi Margit játékában, dalaiban enni-váló Julika volt. Teljes elismerést érdemel Fái Flóra művészi játéka, ki mellett Fenyéri, F. C. igazházy, Szacsvey és Bartha méltán osztottak a közönség gyakori tapsain. Jó volt Ferenczy és Szathmari is s kedves kis baba a kis Bartha Rózsi.

A Barnett leányok.

Az új évben első előadás hétfőn délután volt. A Barnett leányok került színre a szokott gondos előadásban.

A szigetvári vértanúk.

Régi szokás szerint magyar történelmi drámáival nyitotta meg hétfőn este szintársulatunk az új évet. A szigetvári vértanúk, Jókai jeles drámája került színre gondos előadásban. A szereplők közül kivált Bartha István szerepében. Hévvél érzéssel juttatta érvényre szerepének minden arnyalatát. Kitűnő volt Szacsvey Sandor mint Szulejman szultán. Nyílt színen perczekig tapsolták a felvonások végével többször hívják a lámpák ele. Komjáthy mint Szelim mutatott be gondos játékot. A férfiak közül kivált még Toth Elek és Tanay.

Komjáthy né Anna szerepében ért el igazi sikert. Jó volt Fay Flóra is.

Színházi műsor.

Kedden »C» bérletben Baba.

Szerdán »A» bérletben Don Caesar de Bazan.

C-ütörtökön »B» bérletben ujdonságul először: A menyem. Vígjáték 3 felvonásban. Pénteken »C» bérletben másodsor: A menyem.

Szombaton »A» bérletben: A tévedt nő (La Traviata). Opera 4 felvonásban. Verdától.

Vasárnap jan. 7-én két előadás: délután 3 órakor félbelyárrakkal: Liliom Klári. Eredeti népszínmű 3 felvonásban; este 7 és félórákor bérletszűnetben: 1000. év. Történelmi látványos színmű. Irta és zenéjét szerzte: Verő György.

Az Arany Kakas szerzői Komjáthy ellen. Dr. Blumenthal Oszkar és Kaidelburg Gusztáv berlini írók a debreczeni királyi törvényszék előtt keresetet indítottak Komjáthy János igazgató ellen azért, mert az általuk írt darabot a szerzők engedélye nélkül adatta elő. A per Deák Ferencz törvényszéki bíró előtt fog lefolyni. Hasonló perbe keveredett mindazon magyarországi színigazgató, ki az »Arany Kakas«-t előadta, mert felperes keresete elvi alapokon áll, t. i. ő kifogásolja azt, hogy a magyar színigazgatók a Vigszínház anyagát vették meg és pedig a Vigszínházról, nem tőle.

Új népszínmű. Egyik fővárosi lapban olvassuk a következő színházi ujdonságot. — »Az elvesztett boldogság« című kalotaszegi népszínművet, melyet a népszínház pályázatán megdicsérték s a melyet Kerekes Pungur Mihály vidéki színész írt, egyszerre

három elsőrendű színház adta elő: Kolozsvár, Debreczen és Szeged. A darabhoz Lányi Ernő írta a zenét.

IRODALOM.

A Skorpió. Regény. A kik megszokták, hogy a kiváló francia regényíró: Marcel Prevost regényeiben a boudoir-történetek érdekes, gyakran mystikus epizódjaival találkozának, azok meglepetve, de annál nagyobb elragadtatással fogják olvasni a most megjelent kötetet, mert ennek milieu-je nem a francia előkelőségek társadalmi élete, hanem a kolostorok rideg fala, hol annyi a titokszerűség és a hol a levegő is fojtóbb, mint künn a derűs nagyvilágban. A múlt század végén e komor épületekben oly gyakori volt a bűn, a vétek, mint a fényes párisi termekben, hol mindegyik, minden butordarab egy-egy szerelmi kalandról beszélt. E műnek is minden fejezete, az események minden részlete mellett tanuskodik, hogy a jezsuita rend neve és rendszere lelkeket ölt meg. Kezeik közé került eltevedt lelek az osztiárius is, kit elvonnak eszményi szerelmétől, de ettől — a csalódás hatása alatt — a jezsuitáknál sem tud szabadulni, sőt előbb-utóbb, — s ehez születése és neveltetése is hozzájárul, megőrül. — Mondanunk sem kell, Marcel Prevost ért ahhoz, hogy ebbe a keretbe beleillesse a gascognei leány érdekes történetét, ki a fekete csuhában látja szerelme ideálját, ki Párisban megismerve az életet, kapva-kap azon, hogy gyóhasson a sekresyék titokszerű homályában. A mesészöves érdekességét, az epizódok tarkaságát, az érdekfeszítő részleteket feleslegesnek tartjuk külön felemlíteni, hisz Marcel Prevost sokkal ismertebb olvasóközönségünk előtt, semhogy ajánlanunk kellene. De ki kell emelnünk báró Podm niczky Horác magyaros fordítását, ki felülemelkedik a szokásos niveau es híven adja vissza az eredeti szépségeit, a kiváló francia regényíró sajátos szílyát, szellemes ötleteit. E mű, melynek szímlapja az imádkozó jezsuitával és a skorpió-szerű női fejjel mintegy betekintést enged a regényvilágba, Sachs és Pollák könyvkereskedésében (Budapest, Andrassy-ut 37.) jelent meg és bár 17 ivre terjed, ára csak 1 fr.

A Gyakorlati Mezőgazda. című s Kassán megjelenő gazdasági szaklap január hó elsejével 24-ik évfolyamba lép. — Gazdasági szaklapjaink közül alig van egy is, mely a gazdaság különböző ágazataira vonatkozó ismereteket, kísérletezések s újabb kutatások eredményeit oly gyakorlatias irányban tárgyalná, mint éppen a »Gyakorlati Mezőgazda.« A lap Kovácsy Béla gazdasági int. igazgató főszerkesztése s Gerlóczy Géza gazd. int. tanár felelős szerkesztése alatt áll, s havonként két ízben jelen meg. — Előfizetési ára: egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona.

Órangyal. Kép s gyermeklap. Megjelen: minden hónap 1-jén és 15-én XV. évfolyam. Győr. Előfizetési ára egész évre: 2 korona. Kiadja Gladick Pál magyar kímlel plébános. Győr egyházmegye nyomdája. Mondanunk is felesleges, hogy tartalma szerint r. karh propaganda céljának szolgál, a fogékony gyermeki lelkek megnyerésére.

KÖZGAZDASÁG.

Gyümölcsstermelésünk hibái.

Gyümölcsstermelésünk főleg az utóbbi években nagy lendületet nyert s ez minden esetre örvendetes jelenség, mert kü önösen a kisgazdáknak fontos termelési ágat biztosítanak, megfelelő befektetéssel éppoly fontos közzgazdasági keresetforrássá válhat, mint a mezőgazdasági termelés többi áza. Sajnos azonban, hogy nálunk ezen igazságot nem akarják elismerni, vagy legább is nem akarták elismerni, mit legjobban azon statisztikai tény igazol, hogy míg a kilencvenes évek elején mi csak 2—3 millió frtot vettünk be gyümölcsért, addig Bosznia 8—12, Csehország 15—18, Szászország 7—9, Belgium 27—32,

Az általam leggondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerertáramban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

==== Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek. ====

==== Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik. ====

TÓTH BÉLA

gyógyszerháza és illatszerraktára **DEBRECZENBEN**, (Tisza-palota.)

Huzás már 4 nap múlva!!

100.000 korona érték
5 egyenként 20.000 korona érték

20 % levonásával készpénzben
kétségtelenül a legszébb és legcélszerűbb

UJÉVI AJÁNDÉK

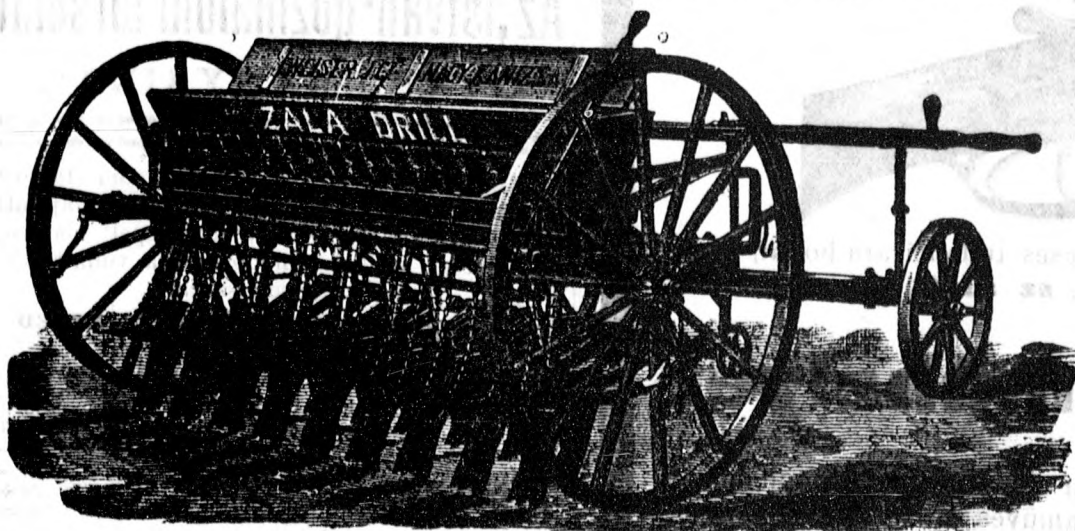
mely a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára rendezett
nagy jótékonyági sorsjátékának
egyetlen sorsjeggyel nyerhető

☞ csak 1 koronáért. ☜

Minden egyes sorsjegy mind a 6 huzáson utánfizetés nélkül játszik.
s így egy sorsjeggyel mind a 6 főnyeremény megnyerhető

☞ **200.000 korona** összértékben. ☜

Első huzás visszavonhatatlanul már 4 nap múlva.

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

ZALA-DRILL sorvetőgépeink, a melynek elmés ujitásait a nagy közönség már jól ismeri nem szorul külön dicsőre, minden eddigi kiállításon az első díjat nyerte ugy 1897. október 1. a kishéri nemzetközi vetőgép versenyen az

☞ állami arany éremmel lett kitüntetve, ☜

a Maros-vásárhelyi kiállításon és a Hód-M.-Vásárhelyi vetőgép versenyen az első díjat, aranyérmét nyert, továbbá figyelmébe ajánlom a gazdaközönségnek egészen

acélból készített Sack rendszerű egy és két barázdás ekéinket.

Raktáron tartunk: 13—15 és 17 soros ZALA-DRILL vetőgépeket, továbbá rosták, konkolyozók, szeoskavágók, répavágók, kukoricza morzsolók, ezenkívül minden talajművelő gazdasági eszközöket.

Debreczen, Szikszay-ház a főtözsde udvarán.

Klein Jakab,
üzletvezető.